

Kaupungin viranhaltijoiden ja työntekijöiden oikeudellinen avustaminen

HEL 2021-005844

Kaupunginlakimies on päättänyt soveltamisohjeen päivittämisestä kaupunginhallituksen tekemän oikeudellista avustamista koskevan päätöksen (2.11.2015, 1033 §) mukaisesti.

Kaupunginhallituksen päätöksen perusteella toimialojen, virastojen ja liikelaitosten kelpoisuusvaatimukset täyttävillä lakimiehillä on nimenomainen velvollisuus avustaa kaupungin palveluksessa olevaa työntekijää ja viranhaltijaa heidän ollessaan vastaajina tai asianomistajina esitutkinassa tai vahingonkorvaus- tai rikosoikeudenkäynnissä, kun kyse on virantoimituksessa tai työssä sattuneesta tapauksesta. Jäljempänä näissä ohjeissa työntekijällä tarkoitetaan myös viranhaltijaa ja toimialalla tarkoitetaan myös virastoa ja liikelaitosta.

Ensisijaisesti toimialojen lakimiesten tulee toimia avustajina. Kaupunginkanslian oikeuspalvelut avustaa toimialojen lakimiehiä tarvittaessa sekä neuvoo ja antaa ohjeita mahdollisuuksien mukaan. Milloin toimiala katsoo tarpeelliseksi pyytää oikeuspalveluiden apua, kaupunginlakimies harkitsee, onko tarpeellista ja tarkoituksenmukaista ottaa asia oikeuspalveluiden hoidettavaksi.

Avustamisesta kieltäytyminen

Avustamisesta tulee kieltäytyä ainoastaan kaupunginhallituksen päätöksessä esitetyillä perusteilla eli milloin kyseessä on tahallinen teko tai törkeä tuottamus, milloin kaupungin ja vastaajan edut ovat todennäköisesti ristiriidassa keskenään tai mikäli asia on merkitykseltään vähäinen.

Helsingin kaupungin hallintosäännön 12 luvun 5 § kohdan 3 mukaan kaupunginlakimies päättää oikeudenkäyntiavun antamisesta virantoimituksessa tai työssä sattuneiden tapausten johdosta tai siitä pidättymisestä. Toimivaltamääräys koskee koko kaupungin toimintaa. Kaupunginlakimies päättää siksi aina avustamisesta kieltäytymisestä myös toimialojen osalta.

Avustamiseen ryhtyminen on tosiasiallinen hallintotoimi, josta ei tehdä päätöstä. Toimialan ei siksi tarvitse siirtää kaupunginlakimiehen päätettäväksi asiaa, jossa on tarkoitus antaa oikeudellista apua.

Päätös kieltäytyä avustamisesta on oikaisuvaatimuskelpoinen.

Erityisesti on huomattava, että ainoastaan tahallisuudella tai törkeällä huolimattomuudella aiheutettu vahinko vaaditaan regressivaateella työntekijältä. Näin ollen ei tavallisella tai lievemällä tuottamuksella aiheutetun vahingon kohdalla ole kyseessä ristiriita kaupungin ja työntekijän etujen välillä. Samoin tilanteessa, jossa vahingonkärsijä on kaupunki itse, ei korvausta yleensä vaadita tavallisella tai lievemällä tuottamuksella aiheutetusta vahingosta; näissäkään tilanteissa ei ole olemassa intressiristiriitaa kaupungin ja työntekijän välillä. Mikäli kaupunkiin kohdistuu asiassa yhteisösakkovaatimus, intressiristiriita on mahdollinen, jolloin avustamisesta voidaan kieltäytyä.

Oikeuspalvelut voi harkinnanvaraisesti myös kieltäytyä avustamisesta, mikäli kyseessä on todistajan avustaminen, syyttäjä ajaa asianomistajan rangaistus- ja vahingonkorvausvaatimuksen, tai jos kyseessä on vähämerkityksellinen ja intressiltään pieni asia.

Menettely

Sellaisessa tapauksessa, josta voi seurata oikeudenkäyntiavun tarve, tulee kaupungin palveluksessa olevan henkilön ottaa yhteys lähimpään esihenkilöönsä, joka ottaa yhteyttä toimialan lakimieheen.

Oikeudenkäyntiasia siirretään toimialalta oikeuspalveluille toimittamalla asiakirjat oikeuspalveluille. Kun oikeuspalveluilta on lähtenyt vastaanotokuittaus asiassa, toimeksianto on siirtynyt oikeuspalveluiden hoidettavaksi.

Vastaajana olevan henkilön avustaminen

Toimialan lakimiesten on arvioitava, voidaanko työntekijää avustaa hänen ollessaan vastaajana. Milloin kyseessä on epäselvä tilanne tai toimialalla ei ole lainopillisen koulutuksen saanutta henkilökuntaa ratkaisuun ongelmaa, on päätöksenteko siirrettävä kaupunginlakimiehelle. Hänellä on hallintosäännön 12 luvun 5 §:n mukainen oikeus päättää oikeudenkäyntiavun antamisesta kaupungin palveluksessa olevalle viran-toimituksessa tai työssä sattuneiden tapausten johdosta.

Osallistuminen oikeudenkäyntiin tai esitutkintaan työaikana

Esitutkintaan ja mahdolliseen oikeudenkäyntiin saa osallistua työaikana, milloin työntekijä on asianomistajana työhön liittyvässä rikosasiassa.